

มหากุสสปตฺเถรสฺส สทฺธิวิหาริก วตฺถุ ๗

“จรณฺเจ นาธิคฺจฺเฉยฺยาติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สตฺถา สาวตฺถิยํ
วิหรนฺโต มหากุสสปตฺเถรสฺส สทฺธิวิหาริกํ อารพฺภ กเถสิ ๗

ผู้เกียจคร้านมักอ้างความดีของคนอื่น

(หน้า ๑๑๕-๑๑๖ เทสนา ราชคเห สมุจฺจิตา-เอกํ ปเทสํ อคฺมาสิ)

เทสนา ราชคเห สมุจฺจิตา ๗ เถรํ กิร ราชคหํ นิสุตฺถาย
ปีปฺผลิคุหายํ วสนตฺตํ เทว สทฺธิวิหาริกา อุปฺภุจฺหิสุ ๗ เตสุ เอโก สกฺกจฺจํ
วตฺตํ กโรติ, เอโก เตน กตฺตํ วตฺตํ อตฺตนา กตฺตํ วิย ทสฺเสนฺโต
มุโขทกทนฺตกฺกุจฺจํ ปฺฏิยาทิตฺถาวํ ญตฺวา “ภนฺเต มุโขทกทนฺต-
กฺกุจฺจานิ ปฺฏิยาทิตฺถานิ, มุจํ ไรฺวธฺาติ วทฺติ, ปาทไรฺวณฺนหฺานาทิกฺาเลปิ
เอวเมว วทฺติ ๗ อิตโร จินฺเตสิ “อัยํ นิจฺจกํลํ มยา กตฺตํ วตฺตํ
อตฺตนา กตฺตํ วิย ทสฺเสติ, โหตุ, กตฺตพฺพมสฺส กริสฺสามิตี; ตสฺส
ภุจฺชิตฺวา สฺปนฺตสฺเสว, นหฺาโนทกํ ตาเปตฺวา เอกสฺมี กุญฺเฏ กตฺวา
ปีภฺจิกฺโกภฺจเก จเปสิ, อุทกตาปนฺภาชเน ปน นาพิมตฺตํ อุทกํ เสเสตฺวา
อุสฺมํ มุญฺจนตฺตํ จเปสิ ๗ อิตโร สายนฺหสมเย ปฺพุชฺฉิตฺวา อุสฺมํ
นิกฺขมฺนตฺตํ ทิสฺวา “อุทกํ ตาเปตฺวา โภภฺจเก อุทกํ จปีตํ ภวิสฺสตีตี
เวเคน คนฺตฺวา เถรํ วนฺทิตฺวา “ภนฺเต โภภฺจเก อุทกํ จปีตํ,
นหฺายธฺาติ วตฺวา เถเรน สทฺธิเยว โภภฺจกํ ปาวิสิ ๗ เถโร อุทกํ
อปฺสสนฺโต “กหํ อุทกํ อาวุโสติ อาห ๗ ททโร อคฺคิสํลํ คนฺตฺวา
ภาชเน อุพฺงกํ โอตฺาเรตฺวา ตฺุจฺฉภาวํ ญตฺวา “ปฺสฺสธ ทฺุพฺพิณฺีตสฺส
กมฺมํ, ตฺุจฺฉภาชนํ อุทฺธเน อโรเปตฺวา กุหิ คโต, อหํ ‘โภภฺจเก
อุทกนฺติ สญฺญา ย อโรเจสิญฺติ อุชฺฌายนฺโต ฌมฺมํ อาทาย ติตฺถํ

อคมาสิ ฯ อิตโรปี ปิฎฺจิกโกฏฺจกโต อุทกํ อหริตฺวา โกฏฺจเก จเปติ ฯ
 เถโรปี จินฺเตสิ “อัย ททโร ‘อุทกํ เม ตาเปตฺวา โกฏฺจเก จปีตํ, เถ,
 ฆนฺเต นหายถาติ วตฺวา อิทานิ อุชฺฌายนฺโต ฆมฺภูํ อาทาย ติตถํ
 คจฺฉติ, กิณฺนุ โข เถตฺนฺติ อุปฺธาเรนฺโต “เอตฺตํ กาลํ เอส ททโร
 อิมินา กถํ วตฺถํ อตฺตนา กถํ วีย ปกาเสสีติ ญตฺวา สายํ อาคนฺตฺวา
 นิสินฺนสฺส โอวาทํ อทาสิ “อาวุโส ภิกฺขุณา นาม อตฺตนา กตฺเมว
 ‘กตฺนฺติ วตฺถุํ วฏฺฏติ, โน อกถํ; ตฺวํ อิทานิ ‘โกฏฺจเก อุทกํ จปีตํ,
 นหายถ ฆนฺเตติ วตฺวา, มยิ ปวิสิตฺวา จิตฺเต, ฆมฺภูํ อาทาย อุชฺฌายนฺโต
 คจฺฉติ; ปพฺพชิตฺส นาม เอวํ กาทุํ น วฏฺฏตีติ ฯ โส “ปฺสสถ
 เถรสฺส กมฺมํ, อุทกมฺตฺตํ นิสฺสาย มํ เอวํ วเทสีติ กุชฺฌิตฺวา
 ปุณฺทิวเส เถเรน สทฺธิํ ปิณฺฑทาย น ปาวิสิ ฯ เถโร อิตฺเรน สทฺธิํ เอกํ
 ปเทสํ อคมาสิ ฯ

ให้ทุกซ์แก้ท่านทุกซ์นั้นถึงตัว

(หน้า ๑๑๖-๑๑๗ โส ตสฺมี คเต เถรสฺส-วตฺวา อตีตํ อหริ)

—————> โส, ตสฺมี คเต, เถรสฺส อุปฺฐจากกฺลํ คนฺตฺวา
 “เถโร กถํ ฆนฺเตติ ปุฎฺจโ “เถรสฺส อผาสูกํ ชาตํ, วิหาเรยเว
 นิสินฺนโนติ อาท ฯ “กึ ปน ฆนฺเต ลทฺฐุํ วฏฺฏตีติ ฯ “เอวรूपํ กิร
 นาม อาหารํ เทถาติ ฯ เตน วุตฺตนิยามเนว สมฺปาเทตฺวา อทฺสุ ฯ โส
 อนฺตรามคฺเคว ตํ ฆุณฺชิตฺวา วิหารํ คโต ฯ เถโรปี คตฺถฺจฺจาเน มหนฺตํ
 สุขุมวตฺถํ ลภิตฺวา อตฺตนา สทฺธิํ คตฺทหฺรสฺส อทาสิ ฯ โส ตํ รชิตฺวา
 อตฺตโน นีวาสนปารุปนํ อกาสิ ฯ เถโร ปุณฺทิวเส ตํ อุปฺฐจากกฺลํ
 คนฺตฺวา, “ฆนฺเต ‘ตฺมฺหากํ กิร อผาสูกํ ชาตฺนฺติ อมฺเหติ ททเรน

วุดตนิยามเมเนว ปฏฺยิยาเตตฺวา อาหาโร เปสฺสโต, ปรีกฺขชิตฺวา โว
 ฬาสฺสํ ชาตฺนฺติ วุดเต, ตฺถฺนฺทึ อโหสิ ฯ วิหารํ ปน คนฺตฺวา ตํ ทหฺรํ
 สายํ วนฺทิตฺวา นิสฺสินฺนํ เอวมาท “อาวฺโส ตยา กิร ทึโย เอวํ
 นาม กตํ, อิทํ ปพฺพชิตานํ อนนฺจฺจวีกํ, วิญฺญตฺตึ กตฺวา กฺขชิตฺุ น
 วญฺญตฺตึ ฯ โส กฺขฉิตฺวา เถเร อาฆาตํ พนฺธิ “ปฺริมทิวเส อุตฺกมตฺตํ
 นิสฺสาย มํ มุสฺวาทึ กตฺวา อชฺช อตฺตโน อุปฺนฺจจากฺกุเล ฆตฺตมฺกฺขชิตฺวา
 กฺขตฺตการณํ มํ ‘วิญฺญตฺตึ กตฺวา กฺขชิตฺุ น วญฺญตฺตึ วเทสิ,
 วตฺถมฺปิ เตน อตฺตโน อุปฺนฺจจากฺกุเสว ทินฺนํ; อโห เถรสฺส ภาริยํ
 กมฺมํ, ชานิสฺสามิสฺส กตฺตพฺพยฺยตฺตกนฺตึ; ปฺนทิวเส เถเร คามํ
 ปรีสนฺเต, สยํ วิหาเร อโหสิยิตฺวา ทณฺฑํ คเหตฺวา ปรีโภคภาชฺณาทึน
 ภิณฑิตฺวา เถรสฺส ปณฺณสาลาย อคฺคึ ทตฺวา, ยํ น ฉายติ, ตํ
 มุคฺคเรณ ปหฺรนฺโต ภิณฑิตฺวา นิกฺขมิตฺวา ปลาโต กาลํ กตฺวา
 อวีจิมหานิรเย นิพฺพตฺติ ฯ มหาชโน กถํ สมฺมฺจฺจาเปสิ “เถรสฺส
 กิร สทฺธิวิหารโก โอวาทมตฺตํ อสหนฺโต กฺขฉิตฺวา ปณฺณสาลํ
 ฉาเปตฺวา ปลาโตติ ฯ

อเถโก ภิกฺขุ อปรภาเค ราชคฺหา นิกฺขมิตฺวา สตฺถารํ ทญฺจ-
 กาโม เชตวนํ คนฺตฺวา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา สตฺถารา ปฏฺิสนฺถารํ
 กตฺวา “กฺุโต อากฺโตสฺสึติ ปฺนฺจโจ “ราชคฺหโต ฆนฺเตติ อาห ฯ “มม
 ปฺตฺตสฺส มหากฺสฺสปฺสฺส ขมนิยฺนฺติ ฯ “ขมนิยํ ฆนฺเต, เอโก ปนฺสฺส
 สทฺธิวิหารโก โอวาทมตฺเตน กฺขฉิตฺวา ปณฺณสาลํ ฉาเปตฺวา
 ปลาโตติ ฯ สตฺถา “น โส อิทาเนว โอวาทํ สุตฺวา กฺขฉตฺติ, ปฺพเพปิ
 กฺขฉมิเยว; น จ อิทาเนว กฺุฏฺฏึ ทฺุเสติ, ปฺพเพปิ ทฺุเสสิเยวาทึ วตฺวา
 อตฺตํ อาหริ:

เรื่องนกขม้นกับลิงวิวาทกัน

(หน้า ๑๑๘-๑๒๐ อตีเต พาราณสียํ - พาลํ นิสฺสาย นตฺถิตฺติ)

“อตีเต พาราณสียํ พุรหุมตตเต รชชํ กาเรนฺเต, หีมวฺนตฺป-
 ปเทเส เอโก สิงฺคิลสฺกุณฺณ กุลาวกํ กตฺวา วสฺสิ ฯ อเถกทิวสํ เทเว
 วสฺสนฺเต, เอโก มกฺกโณ สฺเตน กมฺปมาโน ตํ ปเทสํ อคฺมาสิ ฯ
 สิงฺคิโล ตํ ทิสฺวา คาถมาห

“มนุสฺสสฺเสว เต สีสํ หตฺถปาทา จ วานร
 อถ เกน นฺ วณฺณเณน อคารนฺเต น วิชฺชตฺติ ฯ

มกฺกโณ “กิลฺจาปี เม หตฺถปาทา อตฺถิ, ยาย ปน ปญฺญา
 วิจาเรตฺวา อคารํ กเรยฺยํ, สฺมา เม ปญฺญา นตฺถิตฺติ จินฺเตตฺวา ตมตฺถํ
 ปกาเสตฺกาโม อิมํ คาถมาห

“มนุสฺสสฺเสว เม สีสํ หตฺถปาทา จ สิงฺคิล
 ยาหุ เสฏฺฐจา มนุสฺเสสุ, สฺมา เม ปญฺญา น วิชฺชตฺติ ฯ

อถ นํ “เอวฺรูปสฺส ตว กถํ ฆรฺวาโส อิจฺฉิสฺสตฺติ ครหนฺโต
 สิงฺคิโล อิมํ คาทาทุยมาห

“อนวฺภูจิตฺตตฺสสฺส ลหุจิตฺตสฺส ทฺพฺภิกฺโก
 นิจฺจํ อทฺฐวสฺสีสฺส สฺขภาโว น วิชฺชติ ฯ
 โส กรสฺसानุภาวํ ตวํ วิตฺตตฺสสฺส สฺลียํ,
 สฺตีวาทปริตฺตาทนํ กรสฺสํ กุณฺฑิกํ กปฺปติ ฯ

มกฺกโณ “อัย มํ อนวฺภูจิตฺตตฺตํ ลหุจิตฺตํ มิตฺตทฺพฺภิกฺโก อทฺฐวสฺสี
 กโรติ, อิทานิสฺส ทฺพฺภิกฺภาวํ ทสฺเสสฺสามิติ กุลาวกํ วิทฺธเสตฺวา
 วิปฺปกีริ ฯ สฺกุณฺณ, ตสฺมี กุลาวกํ คณฺหนฺเตเยว, เอเกน ปสฺเสน
 นิกฺขมิตฺวา ปลาโย ฯ

สตถา อิมํ ฌมฺมเทสนํ อหริตฺวา ชาตกํ สโมธานเณสิ “ตทา
 มกฺกโณ กุฎฺฐสฺสภิกฺขุ อโหสิ, สิงฺคิลสฺสกุโณ กสฺสโปติ, ชาตกํ
 สโมธานเณตฺวา “เอวํ ภิกฺขเว น อิทาเนว, ปุพฺเพปิ โส โอวาเท
 กุชฺฌิตฺวา กุฎฺฐํ ทูเสสิ; มม ปุตฺตสฺส กสฺสปสฺส เอวฺรูเปณ พาเลน
 สทฺธิํ วสนโต เอกกสฺเสว นินฺวาโส เสยฺโยติ วตฺวา อิมํ คาถมาห

“จรรณฺเจ นาธิคฺจเจยฺย เสยฺยํ สทิสฺมตฺตโน,
 เอกจริยํ ทพฺหํ กยิรา, นตฺถิ พาเล สหายตาติ ฯ

ตตฺถ “จรรนฺติ: อิริยาปถจารํ อคฺคเหตุวา มนฺสา จาโร
 เวทิตพฺโพ, กลฺยาณมิตฺตํ ปริเยสนฺโตติ อตฺโถ ฯ เสยฺยํ สทิสฺมตฺตโนติ:
 อตฺตโน สีสฺสมาธิปญฺญาคูเณหิ อธิกตรํ วา สทิสํ วา น ลเภยฺย เจ ฯ
 เอกจริยนฺติ: เอเตสุ หิ เสยฺยํ ลภมาโน สีสฺลาทีหิ วฑฺฒติ, สทิสํ
 ลภมาโน น ปริหายติ, หีนฺนํ ปน สทฺธิํ เอกโต วสนฺโต เอกโต
 สมฺโภคปริภอฺกํ กโรนฺโต สีสฺลาทีหิ ปริหายติ ฯ เตน วุตฺตํ “เอวฺรูโป
 ปุคฺคโล น เสวิตพฺโพ น ภชิตพฺโพ น ปยิริปาสิตพฺโพ, อญฺญตร
 อนฺนุทฺทยาย อญฺญตร อนฺนุภฺมปายาติ ฯ ตสฺมา สเจ การุณฺณํ ปฏิจฺจ
 “อํยํ มํ นิสฺสาย สีสฺลาทีหิ วฑฺฒิสฺสตีติ ตมฺหา ปุคฺคลา กิณฺจ
 อปฺปจฺจาสิสนฺโต ตํ สงฺคณฺหิตุํ สกฺโกติ, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ
 สกฺโกติ, เอกจริยํ ทพฺหํ กยิรา เอกีภาวเมว ถิรํ กตฺวา สพฺพิริยาปเถสุ
 เอกโกว วิหเรยฺย ฯ กิการณา? นตฺถิ พาเล สหายตาติ:
 สหายตา นาม จุพฺสีลํ มชฺฌิมสีลํ มหาสีลํ ทส กถาวตฺถุณี เตรส
 ฐตฺตงฺคคฺคณา วิปฺสฺสนาคฺคณา จตฺตาริ มคฺคา จตฺตาริ ผลานิ ติสฺโส
 วิชฺชา ฉ อภิลฺลา, อํยํ สหายตาคฺคฺโคณ พาลํ นิสฺสาย นตฺถีติ ฯ

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

เทศनावसाने आकनुत्तुग्गिक्खु โสตาปตฺติผลํ ปตฺโต ฯ อญฺเฌปี
พหู โสตาปตฺติผลาทีนိ ปापुณฺีสุ ฯ เทสना महाचनसुस सातुठिका
ओहोसीत्ति ฯ

มหากุสสปตฺเถรสุส สทฺธิวิหาริก วตฺถุ ฯ
